

Metsanduse arengukava aastani 2030 alusuuringu lähteülesanne

Taust

Alusuuringu koostamise eesmärk on anda metsade majandamist ja kaitset käsitlevat lisainformatsiooni metsanduse arengukava aastani 2030 koostamise ettepaneku koostamiseks. Arengukava koostamise ettepanek peab sisaldama arengukava koostamise eesmärke ning lahendamist vajavate probleemide kirjeldust. Alusuuringu lähteülesandes on kajastatud **meedias ühiskonnas** tõstatatud metsanduslikud teemad, mille kohta soovitakse saada nende teaduslikku käsitlust (teema/probleemi kirjeldust, eesmärki ja strateegiasoovitusi eesmärkide saavutamiseks). Kuna alusuuringu ja hilisema arengukava eesmärgid ja strateegiad peavad olema omavahel kooskõlas, siis on ka lähteülesandes integreeritud nt. puiduliste ja mittepuiduliste toodete/teenuste kasutamine, tootlike ja samas elurikaste metsade kasvatamine jmt teemad. Vabariigi Valitsusele esitatav metsanduse arengukava koostamise ettepanek võib sisaldada mitmeid teisi teemasid/probleeme peale alusuuringus käsitletavate.

Kommenteeritud [A1]: kes soovib? Kui võrrelda sõnastust „Alusuuringu eesmärgiga“, siis jääb mulje, et Keskkonnaministeerium soovib saada ainult niisuguste teemade käsitlust, mis on kajastatud rahvusvahelistes ja siseriiklikes kokkulepetes.

Alusuuringu eesmärk

Metsapoliitikat mõjutavate õiguslikult siduvate ja mittesiduvate rahvusvaheliste ja **siseriiklike kokkulepete metsanduslike eesmärkide** ja kohustustuste analüüs ning seostamine Eesti metsaressursi olemi ja Eesti metsapoliitikaga laiemalt.

Kommenteeritud [A2]: kuidas sellega on seotud ülalmainitud ühiskondlik tõstatamine?

Alusuuring peab

- i) kirjeldama ja seadma olulisemad Eesti metsi puudutavad kvalitatiivsed või kvantitatiivsed eesmärgid, mis tulenevad õiguslikult siduvatest ja mittesiduvatest rahvusvahelistest ja siseriiklikest kokkulepetest;
- ii) seostama allpool esitatud edasist arendamist vajavad teemad nende eesmärkidega;
- iii) pakkuma strateegiasoovitusi seatud eesmärkide saavutamiseks.

Olulisemad rahvusvahelised metsa puudutavad õiguslikult siduvad ja mittesiduvad kokkulepped

Kommenteeritud [A3]: puudu veemajandust puudutavad dokumendid

ÜRO Tegevuskava 2030, ÜRO kestliku arengu eesmärgid (Sustainable Development Goals, SDGs)
<https://sustainabledevelopment.un.org/>

ÜRO Metsainstrument
<https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N07/469/65/PDF/N0746965.pdf?OpenElement>

Aichi eesmärgid, Bioloogilise mitmekesisuse konventsioon (CBD)
<https://www.cbd.int/sp/targets/>

Pariisi lepe, ÜRO kliimamuutuste raamkonventsioon (UNFCCC)
http://unfccc.int/files/essential_background/convention/application/pdf/english_paris_agreement.pdf

ÜRO Strateegiline plaan metsade kohta 2017-2030
http://www.un.org/esa/forests/wp-content/uploads/2016/12/UNSPF_AdvUnedited.pdf

Forest Europe ministrite konverentside otsused ja deklaratsioonid
<http://foresteurope.org/ministerial-commitments/>

ÜRO Euroopa Majanduskomisjoni „Rovaniemi metsasektori tegevuskava rohemajanduses“
<https://www.unece.org/fileadmin/DAM/timber/publications/SP-35-Rovaniemi.pdf>

EL metsastrateegia
http://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:21b27c38-21fb-11e3-8d1c-01aa75ed71a1.0022.01/DOC_1&format=PDF

EL bioloogilise mitmekesisuse strateegia aastani 2020
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52011DC0244&from=EN>

Roheline taristu – Euroopa looduskapitali suurendamine
http://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:d41348f2-01d5-4abe-b817-4c73e6f1b2df.0010.03/DOC_1&format=PDF

Biomajandus Euroopa jaoks
<https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/1f0d8515-8dc0-4435-ba53-9570e47dbd51>

Edasist arendamist vajavad teemad

Piisava ja mitmekülgse informatsiooni tagamine Eesti metsade seisundi ja eri funktsioonide täitmise kohta.

1. Ökoloogiliste, kultuuriliste ja sotsiaalsete aspektide kajastumine metsade seisundi seires ja analüüsis, asjakohaste uuringute rahastamise võimalused.

1.1. Kirjeldada infoallikad, mille põhjal saab anda hinnanguid ja koostada prognoose Eesti metsade mitmekülgse toimimise kohta, määratleda lüngad vajalikus infos või selle hankimise jätkusuutlikkuses.

Metsade tootlikkuse, tervisliku seisundi, elujõulisuse, loodusliku mitmekesisuse, kliimamuutusega kohanemise ning pikaajalise puidulise ja mittepuidulise kasutamise tagamine.

1. Segametsade kasvatamine kui bioloogilise mitmekesisuse säilitamise ja puistute tootlikkuse suurendamise kulutõhus viis. Metsaspetsiifiliste ja metsamaal elavate liikide arvu ja arvukuse toetamine, luues metsade bioloogilise mitmekesisuse suurenemisele soodsa suuna.

1.1. Hinnata metsade tervislikku seisundit ja seda mõjutavaid olulisemaid tegureid (kliimamuutus, metsa kahjustavate patogeenide (sh. võõrliikide) levik jt.) ning koostada põhjendatud ettepanekud seisundi parandamiseks, sh lisa-uuringute vajaduse kirjeldus.

1.2. Kirjeldada süsinikubilansi muutumist metsas (k.a. metsamullas). Kirjeldada olulisemaid metsade ökosüsteemiteenuseid ja hinnata erinevate metsakasvatustüüpide võtete (sh nt.

Kommenteeritud [A4]: Visioon 2050. aastaks
2050. aastaks Euroopa Liidu bioloogiline mitmekesisus ja sellega seotud ökosüsteemi teenused – piirkonna looduskapital – kaitstakse, hinnatakse ning taastatakse asjakohaselt bioloogilise mitmekesisuse väärtusena omaette ja inimeste heaolu ja majandusliku jõukuse alusena, et ära hoida bioloogilise mitmekesisuse vähenemisest tingitud katastroofilised muutused.

2020. aasta üldeesmärk
Peatada 2020. aastaks ELis bioloogilise mitmekesisuse vähenemine ja ökosüsteemi teenuste kahjustumine ja need võimaluste piires taastada, suurendades ELi panust maailma bioloogilise mitmekesisuse vähenemise ärahoidmisesse.

Kommenteeritud [A5]: siin on läbiseigi teemad, mida tuleks lahendada lähteülesande koostamise jaoks, arengukava koostamise käigus ja lõpuks arengukavaga ette näha. **ETTEPANEK: arutada läbi, mida on vaja just lähteülesande püstitamiseks**

Vormindatud: Font: Mitte Paks

Vormindatud: Font: Mitte Paks

Kommenteeritud [A6]: enamiku allpunktide puhul ei ole võimalik aru saada, kuidas need on just segametsadega seotud.

Vormindatud: Font: Paks

Vormindatud: Font: Paks

mittelageraiete ja biosöe kasutamine) mõju ökosüsteemiteenuste pakkumisele, sh puidu juurdekasvule (süsinikusidumisele).

- 1.3. Punkti 1.2. arvesse võttes hinnata, kas metsa uuendamiseks lubatud puuliikide ja uuenenuks lugemisel arvesse võetavate puuliikide nimistu on ökoloogilisest (sh päritolu) ja tootlikust seisukohast õigustatud. Hinnang peab kajastama ka **vastust küsimustele, kas Eesti metsaressursi ohustab okaspuu osakaalu vähenemine ning kas see omakorda omab ohtu metsade bioloogilisele mitmekesisusele.**
- 1.4. Punkti 1.1., 1.2. ja 1.3. põhjal koostada soovitusel metsade uuendamise kui jätkusuutliku (mitmekülgse ja mitmekesise) metsamajanduse aluse ja kliimamuutuse leevendaja (süsinikusiduja) funktsiooni tugevdamiseks.
- 1.5. **Analüüsida raiejärgse liigilise mitmekesisuse suurendamise võimalusi (kompensatsioonimeetmed).** Punkti 1.1., 1.2. , 1.3. ja 1.4. põhjal koostada soovitusel elupaigakildudena jäetavate seemet andvate puude (seemne- ja säilikpuud) liigilisuse, kvaliteedi, hulga ja nende valikukriteeriumide kohta eesmärgiga aidata kaasa järgmise mitmekesise, terve ja tootliku metsapõlvkonna kasvatamisele.
- 1.6. **Analüüsida geenireservimetsade pikaajalist kasutamist, sh hinnata nende praegust seisundit ja alade piisavust, majandamisvõtete sobilikkust ning koostada majandamisetepanekud geenireservimetsade geneetilise mitmekesisuse säilitamiseks ja suurendamiseks, sh kaitsealadel.**

2. Metsade pindala, vanuseline ja ruumiline struktuur ning püsimeetsanduse roll eri metsafunktsioonide tagamiseks.

2.1. Analüüsida eri metsafunktsioonide täitmiseks vajalikku metsapindala, mis võimaldaks vastata küsimusele funktsioonide eristamise võimalustest erinevatesse metsadesse. Muuhulgas täpsustada selle käigus piiranguvõndi režiimiga metsade põhifunktsioonid.

2.2. Kirjeldada lageraietepõhise metsanduse poolt ohustatud elustik ja teised metsade funktsioonid, mille seisund võiks parandada püsimeetsanduse arendamise kaudu.

2.3. Kirjeldada metsade olemit, mille parim või eeldatav kasutus võib tähendada aastaks 2030 nende maakategooria muutmist (nt raadamised elamumaaks, kommunikatsioonitrasside, kaevanduste jne eesmärgil), sh looduskaitse eesmärgil (soode või pärandkoosluste taastamine)

2.4. Kirjeldada metsamaastike struktuuri, selle viimaseaegseid trende ja tulevikuprognosi lähtuvalt eri metsafunktsioonide jaoks olulistest omadustest (nagu killustatus, järjepidevus, veekogude ja pinnavormide kaitse jne.).

3. Metsade vee- ja mullakaitsefunktsioonid ja eesmärgid

3.1. Kirjeldada metsade seisundist olenevate peamiste veenäitajate (metsa-vooluveekogud, suublate seisund, põhjavesi) hetkeseis ja trendid ning teadaolevad põhiseosed metsade majandamise intensiivsusega (raied, kuivendus, maastikuline planeerimine).

3.2. Kirjeldada metsamuldade dünaamikat (sh mullaprotsesse ja mulla-elustiku seisundit) olenevalt raiete sagedusest, viisist ja kasutatavast tehnikast ning analüüsida senise Eesti metsanduspraktika mõjusid muldadele (käsitledes ka alternatiive).

Jätkusuutliku metsamajanduse ülesanded/eesmärgid biomajanduse, sh bioenergia arendamisel ning kliimamuutuse leevendamisel, arvestades kõiki alternatiive.

Kommenteeritud [A7]: see on suur eraldiseisev punkt (peatükk), mis ei ole allutatud süsinikubilansile ega ka segametsade teemale.

Vormindatud: Font: Paks

Vormindatud: Font: Paks

Kommenteeritud [A8]: eesmärkide püstitamiseks marginaalne küsimus

Vormindatud: Font: Paks

Kommenteeritud [A9]: 1) punktides 1.1, 1.2 ja 1.3 on hõlmatud ainult tervislik seisund, süsinikubilans ja puiduressurs. Seega ei piisa üksnes nendest punktidest, et koostada jätkusuutliku metsamajanduse funktsiooni tugevdamise soovitusel; 2) **kas soovitusel on uuring?**

Kommenteeritud [A10]: kas siin on mõeldud puuliike või kogu elukooslust?

Vormindatud: Font: Paks

Vormindatud: Font: Paks

Vormindatud: Font: Paks

Vormindatud: Font: Paks

Kommenteeritud [A11]: see ei ole uuring

Vormindatud: Normaallaad, Ilma täppide või nummerduseta

Vormindatud: Font: Paks

Kommenteeritud [A12]: lähtealus: EL bioloogilise mitmekesisuse strateegia aastani 2020
Peatada 2020. aastaks ELis bioloogilise mitmekesisuse vähenemine ja ökosüsteemi teenuste kahjustumine ja need võimaluste piires taastada, suurendades ELi panust maailma bioloogilise mitmekesisuse vähenemise ärahoidmisesse.

Vormindatud: Font: Paks

Vormindatud: Font: Paks

Vormindatud: Font: Paks

2. Innovatiivse puidukasutuse edendamine ning süsinikuvaru suurendamine puittoodetes ja ehitistes, asendades sel viisil taastumatute loodusressursside kasutamist.
- 2.1. **Analüüsida puidu kui taastuva ressursi ning taastumatute ehitismaterjalide (teras, betoon) ja fossiilsete kütuste süsiniku- ja energiajalajälge ning asendusefekti.**
- 2.2. Analüüsida võimalusi ja hinnata ohte, et suurendada puitkütuste mahtu taastuveneergetikas puidu summaarse energeetilise potentsiaalini 18 TWh-ni aastas.
- 2.3. Koostada Eesti ettevõtete puidukasutuse prognoos, sh puidu kasutamine taastuveneergetikas (võimalik täitja ka SA Erametsakeskus, vt „Puidukasutuse prognoos aastani 2018“).
- 2.4. Analüüsida riiklike kohustuste (kliima, taastuveneergetia jt) täitmiseks raiemahtude reguleerimise, sh piiramise võimalusi riigimetsades.

Vormindatud: Font: Paks

Kommenteeritud [A13]: mis eesmärk see on?

Metsasektori sotsiaal-majandusliku tähtsuse ja sektori konkurentsivõime pikaajaline tagamine.

3. Investeeringute tagamine sektori pikaajaliseks arenguks
- 3.1. Läbi viia erametsaomanike metsade majandamist ja kaitset puudutavate väärtushinnangute ja kavatsuste uuring, mille tulemused on võrreldavad 2001. a projekti “Metsandusliku nõuande vajaduse analüüs ja metsandusliku nõuande strateegia väljatöötamine” raames läbiviidud küsitluse tulemustega.
- 3.2. Analüüsida vajalike metsakasvatustlike - ja infrastruktuuriinvesteeringute ning investeeringutoetuste mahtu, arvestades kliimamuutuse ning biomajanduse (maaelu) vajadustega (sh metsade ökoloogiline toetus põllumajandusele).